

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32[—], polletno
Din 16[—], četrtletno Din 9[—], ino-
zemstvo Din 64[—],
Poštno-čekovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: Cela stran
Din 2000[—], pol strani Din 1000[—],
četrt strani Din 500[—], 1/8 strani
Din 250[—], 1/16 strani Din 125[—]
Mali oglasi vsaka beseda Din 1[—]

Banovinski proračun.

Banski svet dravske banovine, ki je začel zasedati 17. februarja, je pretresel banovinski proračun, ki znaša 97.327.046 Din izdatkov in dohodkov. Proračun je sestavljen, kakor je poudaril v svojem govoru g. ban dr. Natlačan, v znamenju varčevanja in vendar se je moral zvišati z 5 milijonov Din. Dajatve ljudstva banovini pa niso bile povišane v nobenih postavkah. Proračun banovinskih podjetij, zavodov in ustanov znaša 40.872.897 Din, od teh izdatkov pa krijejo zavodi sami z lastnimi dohodki okroglo 28.900.000 Din. Vzdrževanje bolnic in hiralnic povzroča banovini visoka finančna bremena. Bolnišnice so zasedene do zadnjega kotička, pa vendar njih dohodki vsled revščine ljudi vedno bolj nazadujejo. Tako mora banovina poleg osebnih izdatkov za uslužbenice in režijsko osebje kriti iz svojih sredstev povprečno 60% vseh vzdrževalnih stroškov za bolnike. Država dolguje bolnišnicam do konca leta 1935 5½ milijona Din.

Osební — stvarni izdatki.

Osební izdatki v novem proračunu znašajo 21%, koncem leta 1935 je banska uprava zaposlovala 1399 uslužbencev. Med stvarnimi izdatki znašajo izdatki občnega, upravnega in finančnega oddelka 16% celokupnega proračuna. Anuitete in obresti za posojila, ki so jih najele bivše samouprave in banovina, znašajo letno 12.811.000 Din. Anuitete so se povečale radi najetja posojila 8 milijonov Din za zgradbo nove gimnazije v Ljubljani in radi posojila 1.650.000 Din za nakup posestva v Svečini. Za elektrifikacijo je še potrebnih 76 milijonov Din, del te svote odpade na posamezne kraje, večino pa bo morala prevzeti banovina.

Socialna politika — bednostni fond.

Za socialno politiko in zdravstvo znašajo stroški 19¼% vsega proračuna in so v primeri s prejšnjim proračunom povečani za nad 2 milijona Din. Banovina ima 7 bolnic s 1655 posteljami, 2 hiralnici ter je kupila graščino v Gornji Radgoni za je banovinsko hiralnico, ki bo najbrž že jeseni odprta. Bednostni fond je bil v prejšnjem proračunu odrejen s 3 milijoni Din za izvrševanje javnih del in 1 milijonom Din za dela nezmožne brezposelne. Tekom leta se je izvršila sprememba v določanju izdatkov, vsled česar sta ostala za delo okoli 2 milijona Din. V predlogu proračuna 1936-37 se vračajo prvotne številke prejšnjega proračuna.

Prosveta.

Kar se tiče podpiranja prosvete, je g. ban v svojem govoru ob otvoritvi zase-

danja navedel zanimive podatke o prosveti v naši banovini. Od šolskega leta 1931—1932 do 1934—1935 je število osnovnih šol naraslo od 846 na 860, število razredov od 3457 na 3820, število učnih oseb od 3762 na 4113 in otrok od 149.296 na 182.321. Število šol in razredov ter osebja ne narašča primerno s številom otrok. Pomagamo si na ta način, da se več razredov poučuje v isti učilnici, da se je dopustno število otrok za eden razred zvišalo od 50 na 65 in da banovina sama nastavlja učne moči kot dnevničarje na račun bednostnega fonda. Nezasedenih mest je 150, banovinskih učiteljev-dnevničarjev, ki dejansko poučujejo, pa 173.

Šolski proračuni so znašali leta 1931 36.86 milijonov Din, pa so do leta 1934 padli na 24 milijonov Din, v letu 1935—1936 pa so se povečali na 25.2 milijonov Din. Najsiromašnejšim šolskim in upravnim občinam je banovina podelila skoraj 1 milijon Din podpor. Kar se z ozirom na težavni gospodarski položaj da omejiti, je zidanje novih šol.

Število meščanskih šol je naraslo od 1. 1933—1934 na 1934—1936 od 40 na 41, razredov od 213 na 231, učnih oseb od 403 na 462 in učencev od 7736 na 8409. Proračuni meščanskih šol so znašali 1935—1936 1.68 milijonov Din. Tudi za meščanske šole je banovina občinam podelila okoli 300.000 Din podpore. Številke srednjih šol izkazujejo še letos znaten dvig. Od 1931—1932 do 1934—1935 je število razredov srednjih šol brez učiteljskih naraslo od 188 na 209, učnih oseb od 306 na 335 in dijakov od 7751 na 9185.

Tehnični oddelek.

Izdatki tega oddelka tvorijo 38.2% vsega proračuna. Najtežje breme je vzdrževanje banovinskih železniških dovoznih cest ter podpiranih cest, ki skupno merijo okoli 4100 km. Predvideni krediti bodo le komaj zadoščali, posebno letos radi mile zime, v kateri ceste niso počivale pod snežno odejo in je bil tako uspeh jesenskega posipa malenkosten. V rednem proračunu določeni zneski so določeni predvsem za vzdrževanje že obstoječih cest, dočim se stroški za nove zgradbe krijejo iz banovinskega in državnega fonda za javna dela. V letu 1935—1936 je bilo na novo zgrajenih 21.25 km banovinskih cest, preurejenih pa 18.3 km. Izvršeno je bilo veliko regulacijskih del, nadalje je bilo zgrajenih 8 vodovodov za 7 vasi in 1 mesto in za 2800 prebivalcev itd.

Kmetijstvo.

Proračun kmetijskega oddelka znaša 11.215.598 Din, to je 11.6% celotnega pro-

računa. Napram tekočemu proračunu izkazuje proračun za 1.317.000 Din več izdatkov. Precejšen del teh izdatkov in sicer 3.436.507 Din, gre za kmetijske šole in zavode. Ta prispevek je napram prejšnjemu proračunu povečan za 344.000 D in sicer deloma zaradi nujnih investicij, deloma pa tudi zaradi tega, ker število učencev v posameznih zavodih tega oddelka raste. Na novo pa se namerava otvoriti zimsko-kmetijska šola v St. Juriju ob južni žel. Nadalje se predvideva na novo znesek 300.000 Din kot prvi obrok za adaptacijo poslopij v Svečini, kamor se boče s prihodnjim šolskim letom preselila kmetijsko-gospodarska šola s St. Jurija.

Za kmetijsko izobrazbo je bilo l. 1935—1936 namenjeno delo v treh kmetijskih, dveh banovinskih in šestih gospodinjskih šolah, v 133 nadaljevalnih šolah za kmetijsko mladino, v 21 potujočih kmetijskih gospodinjskih tečajih ter s 690 kmetijskimi strokovnimi predavanji. Poljedelstvo je banovina pospeševala s selekcioniranjem žitnega semena in krompirja ter je uvozila tudi 550 stotov predarlskega krompirja. Travníštvo je banovina pospeševala z napravo umetnih travnikov, travnih deteljišč, travniških semenarskih krožkov in učnih travnišč. Banovina je podpirala Hmeljarsko društvo v Žalcu, ki je skrbelo za pospeševanje hmeljarstva. V svrhu podpiranja živinoreje je banovina posebno pozornost posvetila govedoreji, svinjereji, perutninarstvu in ureditvi gospodarstva z gnojem.

Važen problem naše banovine so hudourniki, ki napravljajo veliko gospodarsko škodo. Doslej se je izdalo za ureditev hudournikov (pred vojno) približno pol milijona kron, po vojni pa 10 milijonov Din. V večjem obsegu so se ta dela začela izvrševati z ustanovitvijo banovine, ko je začela banovina sama nase prevzemati večji del stroškov za ureditev hudournikov. V novem proračunu je za ureditev hudournikov znesek 699.000 Din, to je pa le kredit za vzdrževanje že izvedenih del, za projektiranje novih ter za najnujnejše potrebe ob hudourniških poplavah. Kredit za večja dela bo vnesen v programu javnih del.

Dohodki.

Kar se tiče dohodkov, je banovina v glavnem navezana na državne davke, odnosno doklade, lastnih virov ima le prav malo. Ker najboljši finančni viri banovini niso na razpolago, se mora zadovoljiti z dokladami, taksami, trošarinami itd. Nujno potreben je zakon o samoupravnih finančah. Dokler takega zakona ni, bi morala država prispevati h kritju izdatkov banovinskega proračuna. Zato je do-

ločen v predlogu proračuna državni prispevek v znesku 2.7 milijona Din. Banovinske doklade so ostale iste ko prej, gospodarsko stanje našega ljudstva ne prenese kakšnega povišanja. Iz tega se vidi, da naša banska uprava v težavnih gospodarskih in finančnih razmerah sedanosti smotreno in uspešno deluje za blaginjo našega ljudstva. Doklade, ki so kakor rečeno ostale neizpremenjene, so naslednje: 53% k vsem neposrednim državnim davkom, 5% zdravstvena doklada in 5% nadomestna cestna doklada. Drugi dohodki

banovine so nekatere trošarine in takse. Proračunski predlog predvideva te-le dohodke:

	v milijonih
doklade	47.8 Din
trošarine	27.43 "
takse	16.15 "
ostale davščine	1.2 "
zaostanki	0.5 "
razno	1.55 "
državni prispevek	2.7 "
skupaj 97.33 Din.	

Iz zasedanja banskega sveta.

O premestitvah učiteljev

je bilo precej govora. Banski svetnik Al. Zorenč (Sv. Peter pod Sv. gorami) je o tej zadevi spregovoril odkrito in odločno besedo ter predložil resolucijo, ki je bila z vsemi glasovi proti dvema sprejeta. V tej resoluciji se sporoča vladi zahvala ogromne večine slovenskega ljudstva za izvršene premestitve učiteljstva s prošnjo, naj se tudi ostale krivice popravijo. Z dosedanjimi premestitvami so se le deloma popravile krivice, storjene od prejšnje strankarske diktature vestnim učiteljem.

Slovenske učne knjige.

V posebni resoluciji protestira banski svet proti zenačenju šolskih učbenikov za naše šole, ker vidi v tem poskus, potisniti slovenski jezik v stran, ali pa ga popolnoma izriniti. V slovenske šole naj se uvedejo slovenski učbeniki, spisani od slovenskih znanstvenikov in vzgojiteljev. Hkrati

protestira banski svet proti vsem poskusom izriniti slovenski jezik iz uradnega poslovanja z vsiljevanjem raznih obrazcev in tiskovin, na katerih ni več slovenskega jezika (poštne, carinske, železniške in v novejšem času tudi davčnih tiskovin).

Ustanovitev kmetijske zbornice.

O tej zadevi je govoril banski svetnik bivši narodni poslanec Janez Brodar, ki je to zahtevo kmečkega ljudstva obširno obrazložil in utemeljil ter predložil naslednjo resolucijo, ki jo je banski svet sprejel: »Gospod ban se naproša, da v smislu § 29 zakona o banski upravi z dne 7. nov. 1929 začne s predpripravami, ki so potrebne za ustanovitev kmetijske zbornice, ter po dovršenih predpripravah z naredbo ustanovi kmetijsko zbornico.« Glede na to vprašanje je g. ban izjavil, da bo storil vse, kolikor more in v kolikor spada ta zadeva v njegovo pristojnost.

V NASI DRŽAVI.

Čehoslovaški ministrski predsednik dr. Milan Hodža se je mudil koncem zadnjega tedna v Beogradu. Že na kolodvoru je bil pristržno pozdravljen. Imel je razgovore z vsemi našimi vodilnimi politikami. Sprejet je bil v avdijenco pri knezu namestniku Pavlu, pri kraljici Mariji in v nedeljo dne 23. februarja je počastil rajnega kralja z obiskom na Oplencu, kjer je položil venec na vladarjev grob.

Kdaj niso v parlamentu obstruirali? — Narodna skupščina ne more delati vsled obstrukcije Jevtičevcev, JNSarjev, bivših kmetijcev, zemljeradnikov, integralnih Jugoslovanov itd. Mesto resnega dela za ljudsko blaginjo — krik in vik in razbijanje z lopaticami. Samo ob eni priliki je zavladal v narodni skupščini rajski mir. To je bilo v trenutku, ko je prišel v razpravo predlog administrativnega odbora, naj se poslancem povišajo dnevnice od 200 na 250 Din, tako da bodo dobivali odsej na mesec 7500 Din. To povišanje velja za nazaj od 1. julija lanskega leta. Ko je ta predlog bil dan na glasovanje, so lopatice mirovale, predlog je bil v vzorni tišini soglasno sprejet.

JNSar ostane JNSar. JNS je med našim ljudstvom prezirana in osovražena stranka kot redko katera. Kljub temu so ti ljudje tako smeli, da si upajo vzdrževati svo-

jo strankarsko organizacijo, ki jo hočejo preosnovati. Nameravajo tudi v narodni skupščini in v senatu ustanoviti klub poslancev JNS. V ta klub bodo vstopili član Neodvisnega kluba jugoslovanskih nacionalnih poslancev, torej izmed Slovencev pristaši bivše demokratske in bivše kmetijske stranke. Ta klub bo ostal do bodočih svobodnih volitev, potem pa se bo razblinil v nič.

Pogajanja za prodajo našega lesa. — Sankcij napram Italiji noče biti konca in radi tega ne vemo, kam z našim lesom že toliko mesecev. Vlada se zelo trudi, da bi nam odprla nove lesne trge. Proti koncu februarja pričnejo pogajanja s Španijo za izvoz našega lesa. Kmalu pride v Belgrad tudi grška delegacija, ki se bo pogajala za dobavo lesa Grčiji. V marcu se sestane v Belgradu tudi mešana jugoslovansko-nemška komisija, ki bo med drugim razpravljala o možnosti izvoza jugoslovanskega lesa v Nemčijo. Morebiti se bo tako le posrečilo dobiti nova tržišča za naš les ter premagati strašno krizo, ki je zajela naša lesna področja ter na tisoče ljudi spravila ob kruh.

Balkanska zveza bo zborovala marca v Belgradu. Zastopniki balkanskih držav bodo ob tej priliki določili smernice za enoten nastop Balkana v vseh važnih poli-

tičnih vprašanjih, ki že silijo v ospredje na spomlad.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Gospodarski svet Male zveze je pričel 24. februarja v Pragi redno zasedanje. Duša tokratnih posvetovanj je novi čehoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža. Krog rešitve gospodarskih vprašanj v Podonavju. Čehoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža je bil in bo mnogo na potovanjih. Obiskal je Pariz in Beograd, namerava tudi obisk v Bukarešti. Dr. Hodža se trudi, da bi se sestali zastopniki držav Podonavja in da bi prišlo do resnih sklepov glede izboljšanja neznosnih gospodarskih razmer v malih državah Podonavja.

Politični lovi na Poljskem. Pruski ministrski predsednik Göring se je mudil v Varšavi. Vzrok njegovega obiska naj bi bilo samo povabilo na velik lov v Bialostoških gozdovih, v resnici so se pa vršili med Göringom in poljskim zunanjim ministrom Beckom važni politični razgovori zlasti glede francosko-ruske pogodbe.

Kako ogromne svote požre neprestano oboroževanje na suhem in na morju! — Nemci so izmetali v zadnjem času za oborožitev na suhem 200 milijonov mark. Amerikanci so določili v državnem proračunu za oborožitvene namene 550 milijonov dolarjev. Anglija ima določenih 300 milijonov funtov za modernizacijo vojnega brodogoja. Francozi so združili vsa ministrstva, ki imajo posla z narodno obrambo, pod skupno vodstvo in so tekmovalno na delu, da pomnožijo število bojnih letal. Najbolj se oborožuje sovjetska Rusija in je izmetala že težke milijarde v te svrhe. Rusija bo povečala svojo mornarico za 10 križark, 76 podmornic ter treh brodogojnih torpednih lovcev. Bojnih letal bo imela 20 tisoč in novih tankov bo zgrajenih 3000.

Državni prevrat v južno-ameriški republiki Paragvaj. Južno-ameriški republiki Paragvaj in Bolivija sta bili zapleteni dve leti v ljuto vojno. Mir je bil sklenjen šele ansko jesen. Paragvajski vojaki, ki so ztrajali dve leti na fronti, po povratu s fronte nikakor niso bili zadovoljni z vrhovnim vodstvom državne politike. Zadnje dni je prišlo do vojaške vstaje, v kateri so zmagali po krvavih bojih puntarji. Revolucionarji so se polastili prestolnice in so zaprli vlado. Predsednik Ajala je pobegnil na torpedovko, pa se je že vrnil, ker so mu zmagovalci zagurali varnost. Za začasnega predsednika republike je bil postavljen senator Daroza.

Resna vojna nevarnost na Daljnem vzhodu se veča med Rusi in Japonci vsak dan. Smernice japonske zunanje politike dajejo generali, ki delajo nato, da pride do oboroženega spopada z Rusi, da bi po tem obračunu imela japonska posest v Mandžuriji mir in bi se lahko povsem neovirano širila.

Po hudih nevihtah levičarska vlada na Španskem. Zadnjič smo poročali, da je dobil pri zadnjih parlamentarnih volitvah v Španiji levičarski blok absolutno večino. Gil Roblesova ljudska in katoliška stranka se je dobro držala in odnesla iz volilne borbe lepo število 104 mandate. Koj po volitvah je bil radi zmage levičarjev ogrožen javni red in radi tega je vlada proglasila obsedno stanje. Časopisje je razglašalo v svet, da so monarhistični gene-

„Slov. Gospodar“ stane :

celoletno Din 32.—

polletno Din 16.—

četrtletno Din 9.—